

Innspill til rapport om rettighets- og lisensspørsmål ved tilgjengeliggjøring av forskningsdata

Uttalelse - VID

Status	Innsendt til Norges forskningsråd Innsendt og bekreftet av instansen via: hilde.trygstad@vid.no
Innsendt av	Hilde Trygstad
Innsenders e-post:	hilde.trygstad@vid.no
Innsendt dato	31.08.2021
Hvilken høyskole?:	VID Høyskole (Privat)
Stilling	Seksjonsleder

✓ Jeg bekrefter at denne uttalelsen er på vegne av hele oppgitte høyskole.

Innspill til rapport om rettighets- og lisensspørsmål ved tilgjengeliggjøring av forskningsdata

Avsender: Norges forskningsråd

1. 1. INNLEDNING

På vegne av Kunnskapsdepartementet har Forskningsrådet og UNIT nedsatt et utvalg som har fått i oppdrag å utrede rettighets- og lisensspørsmål knyttet til deling av datasett fra forskning. Forskningsrådet er sekretariat for utvalget. I fjor høst leverte utvalget et notat til Kunnskapsdepartementet som beskriver prinsipielle spørsmål de mener bør behandles videre, hvilke strukturelle endringer som bør vurderes for at Norge skal oppnå mer deling og gjenbruk av forskningsdata, og hvilke lovverk som berører disse problemstillingene. Basert på notatet ba utvalget om innspill fra relevante aktører i løpet av vinteren og våren 2020/2021.

Innspillene har kommet inn i flere former, blant annet gjennom skriftlige innspill, møter med ulike aktører og en åpen høringskonferanse i mars 2021. Nå har utvalget gjennomgått innspillene fra første fase og innarbeidet dette i et utkast til rapport. Det er denne utkastet til rapport du nå er i ferd med å gi innspill til. Endelig rapport fra utvalget leveres til Kunnskapsdepartementet til høsten.

Fristen for innspill er 1. september.

2. 2. HVA ØNSKER VI INNSPILL PÅ?

Vi ønsker generelt innspill på innholdet i utkastet til rapporten, om det er dekkende og om det er nyansert nok. Vi setter pris på konkrete tilbakemeldinger og forslag. Vi ønsker spesielt innspill på foreløpige anbefalinger (som ennå ikke er diskutert ferdig i utvalget).

3. 3. HVEM KAN SPILLE INN?

Vi ønsker innspill fra bredden av interessenter i kunnskapssektoren. Vi oppfordrer til ett felles innspill pr organisasjon, men det er også mulig å sende inn individuelle svar eller svar på vegne store og små grupper. Vi ber om at det informeres om hvem man representerer i svaret.

4. 4. OM HØRINGSVERKTØYET

- Det er mulig å videresende skjemaet og gi både lese- og skriveadgang til andre.
- For å sende inn det endelige innspillet må du huske å trykke "lagre" og "send inn". Du vil motta en kvittering med svarene du har sendt inn.

5. 5. SPØRSMÅL OM HØRINGEN

For evt. spørsmål som gjelder revisjonsarbeidet, vennligst kontakt: Siri Lader Bruhn slb@forskningsradet.no eller Nenitha Charlotte Dagslott ncd@forskningsradet.no

6. 6. MED DITT SAMTYKKE

Ved å sende innspillene, samtykker du/dere til at vi kan behandle og samle innspillene for spesifikke formål som for eksempel i rapporter og for publisering på nettsiden.

Vi ber om dine kontaktopplysninger (navn, e-post og evt. institusjon). Vårt behandlingsgrunnlag er GDPR art. 6 (1) (e). Høringsinnspillene regnes som saksdokumenter og vil bli arkivert. [Les vår personvernerklæring](#) for mer informasjon om hvordan vi behandler dine personopplysninger.

? Til del 1: Er beskrivelsene av forskningsdata dekkende? Begrunn gjerne svaret.

Delvis enig

Etter VIDs vurdering har «Utvalget for rettighets- og lisensspørsmål knyttet til deling av datasett fra forskning utvalget» (i det videre omtalt som Aronsen-utvalget) gjort en god jobb. Utkastet svarer på utvalgets mandatet, og gir forskningssektoren innblikk i kompleksiteten i juridiske spørsmål knyttet til valg av bruk og bruk av lisenser.

VID støtter Aronsen-utvalget med hensyn til videre avklarings- og utredningsbehov, ikke minst når det gjelder ressursbruken som følger med datadeling. Det er fint at behovet for støttetjenester til forskerne av både juridisk, teknisk og administrativ art understrekes.

Høgskolen er enig i anbefalingene om i første omgang å prioritere en datadeling innenfor for eksempel helse, jf. arbeidet med utvikling av vaksine til Covid19.

VID støtter målet om åpen forskning og deling av data. Overgangen til åpen forskning, publisering og data, medfører strukturelle endringer. Denne utviklingen vil føre til et stort behov for avansert vitenskapelig utstyr, nasjonal og institusjonell e-infrastruktur for forskningsdata. VID mener derfor at oppfølgingen av Aronsen-utvalget krever en diskusjon omkring investeringsbehov i et kost-nytte perspektiv.

Målet om datadeling, må skje gjennom vekst i forskningsbevilgningene. Satsning på åpen forskning og datadeling må føre til at den faktiske forskningsaktiviteten blir høyere og av bedre kvalitet. Vitenskapelig ansattes arbeidsbetingelse burde vært nærmere beskrevet.

Tilrettelegging for- og rapportering av åpen forskning må finansieres med «friske midler» og ikke inngå i ABE-reformen.

De ulike forskningsfinansierer må inkludere finansiering av datadeling i utlysningene.

? Har du andre kommentarer til del 1 av rapporten? Henvis gjerne til kapittelnummer ved kommentarer til spesifikt innhold.

Datasikkerhet og mulig misbruk av forskningsdata burde vært ytterligere behandlet i rapporten.

? Til del 2: Er innholdet i kapittelet 6. "Juridisk rammeverk for deling og gjenbruk av forskningsdata" dekkende? Begrunn gjerne svaret.

Helt enig

VID mener innholdet er dekkende, det får frem behovet for solid juridisk kompetanse og forskningsstøtte funksjoner på området. Aronsen-utvalget peker på at det er viktig med avklarings- og utredningsbehov - tilknyttet forventninger om «eierskap» til data samt rammeverk for datahåndtering i samarbeidsprosjekter (jf. 6.7).

God bistand og rådgivning fra Unit og Forskningsrådet er viktig, tilsvarende gjelder også forskningsstøtte og juridisk kompetanse knyttet til datadeling. Det må avklares hvilken kompetanse og støttetjenester som alle institusjoner må kunne tilby (førstelinje) og hva som legges til et nasjonalt nivå (andrelinje). Utredningen som nevnt også på at myndighetene økonomisk må legges til rette for at institusjonene kan tilby gode støttetjenester til forskerne, VID støtter dette.

? Er innholdet i kapittel 7. "Om lisenser og frigivelseserklæringer for deling og gjenbruk av forskningsdata" dekkende? Begrunn gjerne svaret.

Høgskolen mener innholdet i all hovedsak er dekkende. VID savner en nærmere definisjon av offentlig finansiert forskning.

Det som er åpent etter offentlighetsloven ikke kan belegges med tilgangsbegrensning, dette bør presiseres.

? Har du andre kommentarer til del 2 av rapporten? Henvis gjerne til kapittelnummer ved kommentarer til spesifikt innhold.

I konteksten bibliotek, forvaltning og metadata vil VID påpeke følgende:

På øverste indekserings- og gjenfinningsnivå bør man etterstrebe felles nasjonale og internasjonale retningslinjer for metadata knyttet til lisenser, slik at man enkelt i søk kan skille mellom de ulike lisensstypene, og slik at det ikke er tvil om hvilke rettigheter og begrensninger som gjelder for innholdet.

Metadata på øverste gjenfinningsnivå må alltid ha en åpen lisens. Det samme bør gjelde nivåene under hvis ikke lovverk hindrer dette.

? Til del 3: Gir innholdet i del 3 en god beskrivelse av ikke-juridiske barrierer for deling og gjenbruk av forskningsdata? Begrunn gjerne svaret.

Delvis enig

Hensyn til ulikheter og egenart på tvers av institusjoner og fagområder må inkluderes. Aronsen-utvalget er tydelige på kostnader, men det savnes en nærmere analyse med handlingsalternativer. «Det kan være vanskelig å få til en god dimensjonering mellom forskning og støttefunksjoner når viktig kompetanse blir omfattet av krav til effektivisering gjennom blant annet ABE-reformen» (jfr. punkt 14.2).

Fint at kompetansebygging i skjæringsfeltet mellom jus, digitalisering og teknologi, åpen forskning og vitenskapelig metode vektlegges. Forskningsetikk og personvern i forskning bør i tillegg inkluderes.

Eventuelle endringer i tellekantsystemet bør sees i en større sammenheng med arbeidet rundt ny finansieringsmodell i UH-sektoren.

? Har du kommentarer til anbefalingene som står under overskriften "Regjeringen og departementene"?

VID er tilfreds med at Aronsen-utvalget er tydelig i hvilke forventninger som legges til ulike nivåer, inkludert behovet for nyinvesteringer.

? Har du kommentarer til anbefalingene som står under overskriften "Finansiører og virkemiddelapparatet"?

Institusjonene bør samarbeide om retningslinjer for datadeling, slik at forskerne møter lik praksis på tvers av institusjonene.

? Har du kommentarer til anbefalingene som står under overskriften "Forskningsinstitusjonene"?

Ingen kommentar fra instansen

? Har du andre kommentarer til del 3 av rapporten? Henvis gjerne til kapittelnummer ved kommentarer til spesifikt innhold.

Ingen kommentar fra instansen

Med vennlig hilsen

Mari Sundli Tveit
Administrerende direktør i Norges
forskningsråd

Dokumentet er elektronisk godkjent